ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ Κ. ΚΑΡΕΜΦΥΛΛΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι

Ουμπέρτο Έκο, Η απώ λεια της ιδιωτικότητας

(Με κίτρινο χρώμα σημαίνονται τα σημεία του κειμένου που μετέχουν στη συνοπτική απόδοση - περίληψή του)

1 Ένα από τα προβλήματα της εποχής μας που (κρίνοντας από τα δημοσιεύματα) ανησυχεί τους πάντες είναι το πρόβλημα της λεγόμενης «Privacy» που, αν δεν θέλω να φανώ σνομπ, μπορεί να μεταφραστεί ως ιδιωτικότητα
. Για να το πούμε πολύ μα πολύ χοντρικά, σημαίνει ότι ο καθένας έχει δικαίωμα να κάνει τα δικά του, χωρίς να το μαθαίνει κανείς, ιδίως οι συνδεδεμένες υπηρεσίες με τα κέντρα εξουσίας. Και υπάρχουν οργανισμοί που προσπαθούν να εγγυηθούν σε όλους την

ιδιωτικότητα. Για τον λόγο αυτό ανησυχούν μήπως μέσω των πιστωτικών καρτών μας, κάποιος μπορεί να μάθει τι αγοράσαμε, σε ποιο ξενοδοχείο σταθήκαμε και πού δειπνήσαμε. Για να μην πω και για τις τηλεφωνικές υποκλοπές, όταν δεν είναι απαραίτητες για τον εντοπισμό εγκληματιών.

Φαίνεται λοιπόν ότι η ιδιωτικότητα είναι ένα αγαθό που ο καθένας θέλει να περιφρουρήσει με οποιοδήποτε κόστος για να μη ζει στον κόσμο του Μεγάλου Αδελφού (τον αληθινό, του Όργουελ) όπου ένα παγκόσμιο μάτι μπορεί να ελέγχει όσα κάνουμε ή ακόμα και όσα σκεφτόμαστε.

2 Μα το ερώτημα είναι: πραγματικά επιθυμεί τόσο πολύ ο κόσμος την ιδιωτικότητα; Κάποτε η απειλή στην ιδιωτικότητα ήταν το κουτσομπολιό και αυτό που φοβόμασταν στο κουτσομπολιό ήταν η σπίλωση της δημόσιας υπόληψης μας, το να βγουν στα φόρα τα άπλυτα μας που κανονικά έπρεπε να πλένονται μέσα στην οικογένεια μας.
3
Ίσως όμως εξαιτίας της επονομαζόμενης ρευστής κοινωνίας, όπου ο καθένας αντιμετωπίζει μια κρίση ταυτότητας και αξιών
και δεν ξέρει πού να αναζητήσει σημεία αναφοράς βάσει των οποίων θα προσδιορίσει τον εαυτό του,
ο μόνος τρόπος να εξασφαλίσουμε μια κοινωνική αναγνώριση είναι το «να φαινόμαστε» με οποιοδήποτε κόστος.

Τα κοινωνικά δίκτυα (κυρίως το Facebook) που αντιπροσωπεύουν ένα μέσον εποπτείας των σκέψεων και των συναισθημάτων των άλλων, ναι μεν χρησιμοποιούνται από διάφορες δυνάμεις με λειτουργίες ελέγχου, αλλά αυτό συμβαίνει χάρη στην ενθουσιώδη συνεισφορά όσων συμμετέχουν. Ο Μπάουμαν μιλάει για «εξομολογητική κοινωνία που προωθεί τη δημόσια έκθεση του εαυτού της σαν κυρίαρχη απόδειξη, και εμφανώς πιο αποτελεσματική, της κοινωνικής της ύπαρξης». Με άλλα λόγια, για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας, οι κατασκοπευόμενοι συνεργάζονται με τους κατασκόπους για να διευκολύνουν τη δουλειά τους και 4
απ' αυτό αντλούν ένα λόγο ικανοποίησης
, επειδή κάποιος τους βλέπει ενώ υπάρχουν

και δεν έχει σημασία αν υπάρχουν ως εγκληματίες ή ως ηλίθιοι.

Και είναι αλήθεια ότι από τη στιγμή που κάποιος μπορεί να μάθει τα πάντα για τους πάντες, όταν οι πάντες ταυτίζονται με το άθροισμα των κατοίκων του πλανήτη, η υπερβολή της πληροφόρησης δεν μπορεί παρά να παράγει σύγχυση, θόρυβο και σιωπή. Αυτό όμως θα

έπρεπε να ανησυχεί τους κατασκόπους, ενώ οι κατασκοπευόμενοι δεν έχουν καμία αντίρρηση να ενημερώνονται για τους ίδιους και για τα πιο μύχια μυστικά τους οι φίλοι, οι γείτονες και πιθανόν οι εχθροί τους, γιατί είναι ο μόνος τρόπος να νιώθουν ζωντανοί και μέρος του κοινωνικού σώματος.

Ουμπέρτο Έκο, Το χρονικό μιας ρευστής κοινωνίας, εκδόσεις Ψυχογιός, 2016

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ

Τζωρτζ Όργουελ, 1984 (απόσπασμα)

Ο Τζωρτζ Όργουελ (1903-1950) έγραψε το μυθιστόρημα αυτό στη δεκαετία του 1940 απογοητευμένος τόσο από την εξέλιξη της αστικής δημοκρατίας, όσο και από τα φαινόμενα ολοκληρωτισμού του σταλινικού καθεστώτος στη Σοβιετική Ένωση, στην επανάσταση της οποίας είχε πιστέψει. Πρόκειται για ένα έργο πολιτικής και επιστημονικής φαντασίας που περιγράφει με ζοφερά χρώματα τις προοπτικές για την ελευθερία του ανθρώπου.

Ήταν μια λαμπρή κρύα μέρα του Απρίλη, και τα ρολόγια έδειχναν μία η ώρα το μεσημέρι. Ο Ουίνστον Σμιθ, με το πηγούνι χωμένο στο στήθος του προσπαθώντας ν' αποφύγει τον απαίσιο άνεμο, γλίστρησε μεσ' από τις γυάλινες πόρτες του Μεγάρου της Νίκης, κουβαλώντας μαζί του κι ένα στρόβιλο σκόνης ανακατεμένης με άμμο.

Ο διάδρομος ανάδινε μια ανάμικτη μυρωδιά από βρασμένο λάχανο και παλιά κουρελιασμένα χαλιά. Στην άκρη του διαδρόμου ήταν καρφωμένη στον τοίχο μια πελώρια χρωματιστή αφίσα. Έδειχνε ένα γιγάντιο πρόσωπο πλάτους περισσότερο από ένα μέτρο: ήταν το πρόσωπο ενός ανθρώπου γύρω στα σαράντα πέντε, μ' ένα παχύ μαύρο μουστάκι και τραχιά όμορφα χαρακτηριστικά. […] Σε κάθε πάτωμα απέναντι από το ασανσέρ, υπήρχε η ίδια αφίσα με το γιγάντιο πρόσωπο που σε παρατηρούσε από τον τοίχο. Ήταν μια απ' αυτές τις φωτογραφίες που είναι έτσι φτιαγμένες ώστε τα μάτια να δίνουν την εντύπωση πως σε παρακολουθούν όπου κι αν βρίσκεσαι. Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΡΦΟΣ ΣΕ ΒΛΕΠΕΙ, έγραφε η λεζάντα από κάτω.

Μέσα στο διαμέρισμα, μια γλυκιά φωνή διάβαζε δυνατά ένα κατάλογο στοιχείων που αφορούσαν την παραγωγή χυτοσιδήρου. Η φωνή ερχόταν από μια μακρόστενη μετάλλινη πλάκα σαν θαμπό καθρέφτη που αποτελούσε μέρος της επιφάνειας του δεξιού τοίχου. Ο Ουίνστον γύρισε ένα διακόπτη και η φωνή εξασθένησε κάπως, αν και οι λέξεις διακρίνονταν ακόμα. Η συσκευή αυτή (τηλεοθόνη την έλεγαν) μπορούσε μεν να σκοτεινιάσει, αλλά δεν υπήρχε τρόπος να την κλείσει κανείς εντελώς. Προχώρησε προς το παράθυρο. […]

Το πρόσωπο με το μεγάλο μουστάκι δέσποζε σε κάθε καίριο σημείο των δρόμων. Υπήρχε μια τέτοια αφίσα στην πρόσοψη του απέναντι σπιτιού. Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΡΦΟΣ ΣΕ ΒΛΕΠΕΙ, έγραφε η λεζάντα, ενώ τα σκοτεινά μάτια κοίταζαν βαθιά, διαπεραστικά μέσα στα μάτια του Ουίνστον. Σε μακρινή απόσταση ένα ελικόπτερο έκανε βουτιές ανάμεσα στις στέγες, αιωρείτο στον αέρα σαν μύγα, κι ορμούσε ξανά προς τα εμπρός με μια καμπυλωτή κίνηση. Ήταν η Αστυνομική περίπολος που κατασκόπευε μέσα στα παράθυρα του κόσμου. Οπωσδήποτε, οι περιπολίες δεν είχαν σημασία. Μόνο η Αστυνομία της Σκέψης είχε σημασία.

Πίσω από την πλάτη του Ουίνστον, η φωνή από την τηλεοθόνη φλυαρούσε ακόμα για το σίδερο, και για την υπερκάλυψη του Ενάτου Τρίχρονου Σχεδίου. Η τηλεοθόνη ήταν ταυτόχρονα πομπός και δέκτης. Μπορούσε να συλλάβει κάθε θόρυβο που προερχόταν από τον Ουίνστον, και που ήταν πάνω από το επίπεδο ψιθύρου. Επί πλέον, όσο βρισκόταν μέσα στο οπτικό πεδίο της μεταλλικής πλάκας, οι κινήσεις του μπορούσαν να παρακολουθούνται όπως και ν' ακούγονται. Βεβαίως, δεν υπήρχε τρόπος να ξέρει κανείς ποια ακριβώς στιγμή παρακολουθούσαν. Το πόσο συχνά ή με ποιο σύστημα συνδεόταν η Αστυνομία της Σκέψης με την κάθε συσκευή, μόνο να το μαντέψει μπορούσε κανείς. Θα μπορούσε ακόμα να διανοηθεί κανείς ότι παρακολουθούσαν τους πάντες συνεχώς. Οπωσδήποτε πάντως μπορούσαν να συνδεθούν με τη συσκευή σου όποτε ήθελαν. Έπρεπε να ζεις –συνήθιζες να ζεις (αυτή η συνήθεια είχε καταλήξει να γίνει ένστικτο) με την προϋπόθεση ότι κάθε ήχος που έβγαζες ακουγόταν, και ότι κάθε σου κίνηση παρακολουθείτο, εκτός αν ήταν σκοτάδι.

Ο Ουίνστον εξακολουθούσε να έχει την πλάτη του γυρισμένη στην τηλεοθόνη. Ήταν πιο ασφαλές· παρ' όλο, που, όπως ήξερε πολύ καλά, ακόμα και μια πλάτη μπορεί να είναι αποκαλυπτική. Ένα χιλιόμετρο μακριά το Υπουργείο Αλήθειας, όπου εργαζόταν, υψωνόταν τεράστιο και άσπρο πάνω από το γυμνό τοπίο. […]

Το Υπουργείο Αλήθειας –ΥΠΑΛ, στη Νέα Ομιλία– είχε χτυπητή διαφορά από κάθε τι που το περιστοίχιζε. Ήταν μια πελώρια πυραμιδοειδής οικοδομή από άσπρο αστραφτερό μπετόν, που από πάτωμα σε πάτωμα υψωνόταν τριακόσια μέτρα στον αέρα. Από τη θέση που στεκόταν ο Ουίνστον, μόλις μπορούσε να διαβάσει στην άσπρη πρόσοψη του κτιρίου τα κομψά γράμματα που σχημάτιζαν τα τρία συνθήματα του Κόμματος:

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΙΡΗΝΗ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΣΚΛΑΒΙΑ

Η ΑΓΝΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΜΗ

Τζωρτζ Όργουελ, «1984», Μετάφραση Ν. Μπάρτη, από το βιβλίο «Θεματικοί Κύκλοι», σελ. 363-364.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε συνοπτικά τα επιχειρήματα με τα οποία ο Ουμπέρτο Έκο στο ΚΕΙΜΕΝΟ Ι αμφισβητεί την ειλικρινή ανησυχία των ανθρώπων για την παραβίαση της ιδιωτικότητάς τους (60-80 λέξεις).

Μονάδες 20

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Το κείμενο διερευνά το ζήτημα της ιδιωτικότητας στη σύγχρονη εποχή. 1 Ενώ θεωρητικά η ιδιωτικότητα αποτελεί αξία,
2
ο συγγραφέας αμφισβητεί την ειλικρινή πρόθεση των ανθρώπων για την προστασία της ιδιωτικότητάς τους.
3
Θεωρεί μάλιστα ότι σε μια κοινωνία σύγχυσης και ρευστότητας, όπως η σημερινή, οι άνθρωποι δημοσιοποιούν στοιχεία της ιδιωτικής τους ζωής, προκειμένου να δηλώσουν με αυτά την παρουσία τους.
4
Ο συγγραφέας καταλήγει ότι [κυρίως στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης] οι άνθρωποι αποκαλύπτουν εκούσια πληροφορίες για την προσωπική τους ζωή, αποκομίζοντας έτσι ικανοποίηση και νιώθοντας ενεργά μέλη του κοινωνικού συνόλου. (82+5 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το ΚΕΙΜΕΝΟ Ι, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** (**Σ-Λ**)
(Μονάδες 5).

Να τεκμηριώσετε τη θέση σας με μία αναφορά στο κείμενο για κάθε απάντηση (Μονάδες 5).

α. Ο Ουμπέρτο Έκο σχολιάζει ένα θέμα της επικαιρότητας, ανατρέποντας διαδεδομένες αντιλήψεις που προβάλλονται ως αυτονόητες.

β. Η ανάγκη κοινωνικής αναγνώρισης συχνά αποδεικνύεται πιο ισχυρή από την ανάγκη προστασίας της αξιοπρέπειας και της προσωπικής ασφάλειας.

γ. Οι χρήστες των κοινωνικών δικτύων είναι ακούσια θύματα της παραβίασης των προσωπικών τους πληροφοριών.

δ. Οι χρήστες των κοινωνικών δικτύων προβάλλουν για τον εαυτό τους μόνο θετικά στοιχεία και αποκρύπτουν τα αρνητικά.

ε. Ο Ουμπέρτο Έκο αντιμετωπίζει με ειρωνική διάθεση την εκούσια έκθεση της προσωπικής ζωής.

Μονάδες 10

Β1. ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. ΣΩΣΤΟ

[Μα το ερώτημα είναι: πραγματικά επιθυμεί τόσο πολύ ο κόσμος την ιδιωτικότητα;]

β. ΣΩΣΤΟ

[…ο μόνος τρόπος να εξασφαλίσουμε μια κοινωνική αναγνώριση είναι το «να φαινόμαστε» με οποιοδήποτε κόστος.]

γ. ΛΑΘΟΣ

[…αυτό συμβαίνει χάρη στην ενθουσιώδη συνεισφορά όσων συμμετέχουν].

[Με άλλα λόγια, για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας, οι κατασκοπευόμενοι συνεργάζονται με τους κατασκόπους για να διευκολύνουν τη δουλειά τους]

δ. ΛΑΘΟΣ

[…δεν έχει σημασία αν υπάρχουν ως εγκληματίες ή ως ηλίθιοι.]

ε. ΣΩΣΤΟ

[Με άλλα λόγια, για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας, οι κατασκοπευόμενοι συνεργάζονται με τους κατασκόπους για να διευκολύνουν τη δουλειά τους]

[Αυτό όμως θα έπρεπε να ανησυχεί τους κατασκόπους, ενώ οι κατασκοπευόμενοι δεν έχουν καμία αντίρρηση να ενημερώνονται για τους ίδιους και για τα πιο μύχια μυστικά τους οι φίλοι, οι γείτονες και πιθανόν οι εχθροί τους…]

Β2.α. «Μα το ερώτημα είναι: πραγματικά επιθυμεί τόσο πολύ ο κόσμος την ιδιωτικότητα;»: Τι δηλώνει η ερώτηση και από ποιες λέξεις αυτό επιβεβαιώνεται; (Μονάδες 3).

Ποια είναι η λειτουργία της ως προς το επικοινωνιακό αποτέλεσμα στον αναγνώστη (Μονάδες 3) και ποια ως προς την οργάνωση του κειμένου (Μονάδες 3).

Μονάδες 9

Β2.α. ΑΠΑΝΤΗΣΗ

ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΕΡΩΤΗΣΗΣ

Η ερώτηση δηλώνει αμφιβολία και αμφισβήτηση για την πρόθεση των ανθρώπων σήμερα να προστατεύσουν την αξία της ιδιωτικότητας.

Η αμφισβήτηση εκφράζεται:

α. με τον αντιθετικό σύνδεσμο «Μα» στην αρχή της περιόδου, ο οποίος εκφράζει μια συνολική αντίθεση προς το κυρίαρχο αφήγημα που παρατίθεται προηγουμένως για τη σημασία και την αξία της ιδιωτικότητας.

β. Από το επίρρημα «πραγματικά» που εκφράζει αμφιβολία για το αληθές της δηλωμένης πρόθεσης των ανθρώπων

γ. Από την έκφραση «τόσο πολύ» που δηλώνει επιφύλαξη ως προς την έκταση και την πληρότητα της επιθυμίας για την προστασία της ιδιωτικότητας.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Η ερώτηση αποβλέπει

α. να προβληματίσει τον αναγνώστη για το αληθές της επιθυμίας των ανθρώπων για ιδιωτικότητα

β. Να αφυπνίσει τον αναγνώστη και να προκαλέσει το ενδιαφέρον του

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Με την ερώτηση ξεκινάει μία νέα ενότητα στην οργάνωση του κειμένου, όπου ο συγγραφέας αντικρούει τη διαδεδομένη αντίληψη περί της βούλησης των ανθρώπων για την προστασία της ιδιωτικότητάς τους και από το σημείο αυτό και έπειτα αναπτύσσει τα επιχειρήματά του για την αποδόμησή της.

Β2.β. «…αυτό που φοβόμασταν στο κουτσομπολιό ήταν η σπίλωση της δημόσιας υπόληψης μας, το να βγουν στα φόρα τα άπλυτα μας που κανονικά έπρεπε να πλένονται μέσα στην οικογένεια μας»: Τι εξυπηρετεί η χρήση α’ πληθυντικού προσώπου και καθημερινού λαϊκού λεξιλογίου; (Μονάδες 3).

Να επαναδιατυπώσετε το απόσπασμα κάνοντας τις απαιτούμενες αλλαγές, ώστε το ύφος να γίνει απρόσωπο και επίσημο. (Μονάδες 3).

Μονάδες 6

Β2.β. ΑΠΑΝΤΗΣΗ

ΧΡΗΣΗ Α’ ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΥ & ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ

1. Συλλογικότητα, καθολικότητα: ο συγγραφέας μετέχει στα ίδια προβλήματα, μοιράζεται τον ίδιο προβληματισμό, τις ίδιες αγωνίες και ανησυχίες με τον αναγνώστη.

2. Ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα στον λόγο.
3. Οικειότητα, φιλικότητα, εγγύτητα στο ύφος.
4. Λόγος προσιτός και κατανοητός, καθώς ο συγγραφέας μετέχει στις ίδιες εμπειρίες

ζωής με τον αναγνώστη, δεν αποστασιοποιείται ως αυθεντία από αυτόν. Έτσι ο τελευταίος γίνεται πιο δεκτικός και προσεγγίζει ευκολότερα αυτό που αποτελεί κοινή εμπειρία.

5. Εξάγονται με επαγωγικό τρόπο ευρύτερα συμπεράσματα από την εμπειρική καθημερινή πραγματικότητα.

ΑΝΑΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΜΕ ΥΦΟΣ ΕΠΙΣΗΜΟ ΚΑΙ ΑΠΡΟΣΩΠΟ

«Αυτό που φόβιζε τους ανθρώπους στον σχολιασμό της ιδιωτικής τους ζωής ήταν η σπίλωση της δημόσιας υπόληψής τους, το να δημοσιοποιηθούν αρνητικά στοιχεία της προσωπικής τους ζωής έξω από το οικογενειακό τους περιβάλλον».

Β3.α. Ποιοι είναι οι τρόποι ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου («Ένα από τα προβλήματα της εποχής μας … εντοπισμό εγκληματιών»); Πώς εξυπηρετεί επικοινωνιακά τον συγγραφέα η επιλογή των συγκεκριμένων τρόπων ανάπτυξης;

Μονάδες 6

Β3.α. ΑΠΑΝΤΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

α. Ορισμός (= Για να το πούμε πολύ μα πολύ χοντρικά, σημαίνει ότι ο καθένας έχει δικαίωμα να κάνει τα δικά του, χωρίς να το μαθαίνει κανείς, ιδίως οι συνδεδεμένες υπηρεσίες με τα κέντρα εξουσίας...)

β. Παραδείγματα, που δίνουν εκδοχές και εκφάνσεις της ιδιωτικότητας σε επίπεδο καθημερινής ζωής (Για τον λόγο αυτό ανησυχούν μήπως μέσω των πιστωτικών καρτών μας, κάποιος μπορεί να μάθει τι αγοράσαμε, σε ποιο ξενοδοχείο σταθήκαμε και πού δειπνήσαμε. Για να μην πω και για τις τηλεφωνικές υποκλοπές, όταν δεν είναι απαραίτητες για τον εντοπισμό εγκληματιών.)

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Με τον ΟΡΙΣΜΟ ο συγγραφέας α. Καθορίζει και προσδιορίζει την έννοια που πρόκειται να πραγματευτεί β. Υπενθυμίζει και ενημερώνει τους αναγνώστες για το περιεχόμενό της γ. Δρομολογεί την επιχειρηματολογία του

Με τα ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ α. Συνδέει το πρόβλημα που τον απασχολεί με όψεις της εμπειρικής καθημερινής πραγματικότητας β. Δίνει πειστικότητα στο κείμενο μέσα από τη σύνδεση με την κοινωνική – οικονομική πραγματικότητα γ. Κάνει τον λόγο προσιτό και κατανοητό παρέχοντας ταυτόχρονα ζωντάνια και παραστατικότητα.

Β3.β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των σημείων στίξης στις παρακάτω περιπτώσεις:

α. «Privacy»

β. (τον αληθινό, του Όργουελ)

γ. «να φαινόμαστε»

δ. «εξομολογητική κοινωνία που προωθεί … της ύπαρξης»

Μονάδες 4

Β3.β. ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. Ξενική λέξη

β. Επεξήγηση

γ. Μεταφορική χρήση του λόγου

δ. Βιβλιογραφική αναφορά, μεταφορά των λόγων ενός συγγραφέα

ΘΕΜΑ Γ

Ποιο είναι το θέμα του ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΙΙ και τι είδους κοινωνία περιγράφεται μέσα σ' αυτό; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αξιοποιώντας τρεις (3) τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες. Ποια είναι η δική σας άποψη απέναντι σε μία τέτοια προοπτική για την ανθρωπότητα; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

Το θέμα του κειμένου ΙΙ είναι η παραβίαση της ιδιωτικότητας των ανθρώπων σε ένα ολοκληρωτικό κράτος. Πρόκειται για μία εφιαλτική κοινωνία όπου οι άνθρωποι παρακολουθούνται σε κάθε πτυχή της δημόσιας και της ιδιωτικής τους ζωής. Αρχικά, με την περιγραφή της δυστοπίας αυτής μέσα από (οπτικές, οσφρητικές και ακουστικές) εικόνες (*Ο διάδρομος ανάδινε μια ανάμικτη μυρωδιά από βρασμένο λάχανο, απέναντι από το ασανσέρ υπήρχε η ίδια αφίσα με το γιγάντιο πρόσωπο, μια γλυκιά φωνή διάβαζε δυνατά έναν κατάλογο στοιχείων που αφορούσαν την παραγωγή χυτοσιδήρου…*
) ο συγγραφέας μεταδίδει το κλίμα του ελέγχου, του φόβου και της απειλητικής εξουσίας στη ζωή των ανθρώπων. Παράλληλα, μέσα από τις επαναλήψεις και τις κεφαλαιογράμματες εκφράσεις (
το πρόσωπο ενός ανθρώπου μ' ένα παχύ μαύρο μουστάκι, Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΡΦΟΣ ΣΕ ΒΛΕΠΕΙ
) τονίζεται εμφατικά ο έλεγχος που ασκεί ο πανταχού παρών δικτάτορας και υπενθυμίζεται διαρκώς η εξάρτηση της ζωής των ανθρώπων από την απόλυτη βούλησή του. [Η τριτοπρόσωπη αφήγηση ενός παντογνώστη αφηγητή αποτυπώνει αντικειμενικά την εφιαλτική πραγματικότητα, χωρίς καμία αμφιβολία για τον τρομο-κρατικό χαρακτήρα της, και η χρήση του β' ενικού (
Έπρεπε να ζεις
,
κάθε σου κίνηση παρακολουθείτο
) προσκαλεί τον αναγνώστη να αντικρύσει το αποκρουστικό πρόσωπο αυτής της πραγματικότητας]. Αποκορύφωμα αυτής της απάνθρωπης λειτουργίας είναι η διαστροφή της σημασίας των λέξεων μέσω της οποίας επιβάλλεται το αυταρχικό καθεστώς (
Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΣΚΛΑΒΙΑ
κ.λπ.)

Δυστυχώς σήμερα η κοινωνία αυτή δεν είναι λογοτεχνική επινόηση αλλά υπαρκτή

πραγματικότητα, καθώς κάμερες, μικρόφωνα, προγράμματα παρακολούθησης, λογισμικά υποκλοπών, κινητά τηλέφωνα και κοινωνικά δίκτυα είναι οι τρόποι με τους οποίους συλλέγονται τα μεγάλα πακέτα πληροφοριών για τη ζωή των ανθρώπων. Στο μέτρο που η πληροφορία είναι δύναμη γι' αυτόν που την κατέχει και την ελέγχει, αυτοί που έχουν τις τεχνολογικές δυνατότητες απειλούν να γίνουν οι νέες ελίτ που θα ελέγχουν, θα χειραγωγούν και θα παραβιάζουν προς το συμφέρον τους τα δικαιώματα των ανθρώπων. Μια τέτοια κατάσταση απαιτεί εγρήγορση, συνειδητοποίηση και κινητοποίηση από την πλευρά των πολιτών για την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων τους. (275 - 27 (εκτεταμένες κειμενικές αναφορές) – 43 (αγκύλες)= 205 λέξεις)

ΘΕΜΑ Δ

Αξιοποιώντας πληροφορίες των κειμένων αναφοράς και τις δικές σας γνώσεις και εμπειρίες, να τοποθετηθείτε σχετικά με τη διαπίστωση του Ουμπέρτο Έκο ότι ο σημερινός άνθρωπος δεν ενδιαφέρεται ειλικρινά και ουσιαστικά για την προστασία της ιδιωτικότητας. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε και σε ποιον βαθμό; Να δικαιολογήσετε τις απόψεις σας. Με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι μπορεί να προστατευθεί η ιδιωτικότητα στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή;

Το κείμενό σας θα δημοσιευθεί στο ηλεκτρονικό περιοδικό του σχολείου σας (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ανάδειξη της σημασίας και της αξίας της ιδιωτικότητας στην ανθρώπινη ζωή.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ

Αποδοχή/Υιοθέτηση της θέσης του Ουμπέρτο Έκο: Οι άνθρωποι σήμερα δεν ενδιαφέρονται για την προστασία της ιδιωτικότητάς τους.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟΔΟΧΗΣ / ΣΥΝΗΓΟΡΙΑ

1. Οι άνθρωποι αναζητούν «15 λεπτά δημοσιότητας» (Άντι Γουόρχολ), για να νιώσουν σημαντικοί, για να δηλώσουν την κοινωνική τους ύπαρξη, για να διεκδικήσουν αναγνώριση και αναγνωρισιμότητα. Προφανώς πρόκειται άλλοτε για κεκαλυμμένη και άλλοτε για απροκάλυπτη ματαιοδοξία, όπου σημασία έχει το «προβάλλεσθαι» της βιτρίνας και όχι το «είναι» της προσωπικότητας.

2. Αποτελεί στοιχείο κοινωνικού κομφορμισμού η υιοθέτηση πρακτικών άκριτης

δημοσιοποίησης: το να χρησιμοποιεί κάποιος τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) και να εκτίθεται σε αυτά θεωρείται προϋπόθεση κοινωνικής ένταξης και αποδοχής.

3. Η εκούσια προβολή δεδομένων της προσωπικής ζωής είναι απότοκο μαζικής ψυχολογίας και μαζοποιημένης συμπεριφοράς: αφού αυτό επιτάσσει το «κυρίαρχο ρεύμα», αυτό θα αποτελέσει και γνώμονα των επιλογών και των πράξεων.

4. Τα ΜΚΔ παρέχουν οφέλη οικονομικά, επαγγελματικά και κοινωνικά στο άτομο, από την άποψη ότι μέσα από αυτά μπορεί να προβάλει πτυχές της δραστηριότητάς του, του έργου του, των ιδεών του, αξιοποιήσιμες στο οικονομικό, το κοινωνικό ή το πολιτικό πεδίο. Ωστόσο, η χρησιμοθηρική και ωφελιμιστική έκθεση χάνει συχνά το μέτρο, οδηγείται στην υπερβολή και στην άκριτη δημοσιοποίηση και μετατρέπεται έτσι σε υπερέκθεση επικίνδυνη μελλοντικά για τον άνθρωπο που την επέλεξε.

ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

1. Πληροφόρηση πάνω στους τρόπους , τους σκοπούς και τα αποτελέσματα της λειτουργίας των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, γνώση των κινδύνων της υπερέκθεσης, εκπαίδευση στην ασφάλεια του διαδικτύου, επαφή με ειδικούς του ηλεκτρονικού εγκλήματος. Οι άνθρωποι δεν γνωρίζουν τους μελλοντικούς κινδύνους από τη δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων και τη συλλογή ιδιωτικών πληροφοριών στον επαγγελματικό, κοινωνικό, πολιτικό τομέα.

2. Ανθρωπιστική παιδεία, ανάδειξη των ουσιαστικών ανθρώπινων αξιών, πολύπλευρη καλλιέργεια της προσωπικότητας, ενίσχυση της κριτικής σκέψης, υπεράσπιση του «είναι» έναντι του «φαίνεσθαι».

3. Διοργάνωση ημερίδων ενημέρωσης και συζητήσεων στο σχολείο και στην κοινωνία με συμμετοχή ανθρώπων του πνεύματος που θα ευαισθητοποιήσουν τους νέους απέναντι στην αξία της ιδιωτικότητας και στην ελευθερία της προσωπικότητας.

4. Ενεργοποίηση της οικογένειας για την εμφύσηση ηθικών και ανθρωπιστικών αξιών στα μέλη της, διαφωτισμό πάνω στους υπαρκτούς και πιθανούς κινδύνους, διάλογος, παρέμβαση, αποτροπή και παροχή βοήθειας προς τα μέλη που κινδυνεύουν από την έκθεση της προσωπικής τους ζωής.

5. Προβολή θετικών κοινωνικών προτύπων ζωής που θα θεμελιώνονται σε ιδανικά, όπως η αξιοπρέπεια, ο αυτοσεβασμός και η αυτοεκτίμηση.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η προστασία της ιδιωτικής ζωής αποτελεί ατομικό δικαίωμα κατοχυρωμένο συνταγματικά. Στο μέτρο που οι πολίτες δεν συνειδητοποιούν τη σημασία του, οδηγούν με τις επιλογές και τη στάση τους στη δυστοπία του Μεγάλου Αδερφού που μπορεί να ελέγχει ολοκληρωτικά και να παρεμβαίνει απροκάλυπτα στην προσωπική τους ζωή.

Επιμέλεια - Συγγραφή:

Κ. Καρεμφύλλης. Φιλόλογος

Ελληνογαλλική Σχολή Καλαμαρί, Θεσσαλονίκη